

ΑΡΧΕΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΥΠΟ
ΔΗΜΗΤΡ. ΕΜΜ. ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΗ

ΕΤΟΣ 39ον (1959)
ΤΟΜΟΣ 39ος

ΤΕΥΧΟΣ Α'
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ ΜΑΡΤΙΟΣ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, Η ΚΟΙΝΗ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΖΩΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ *

Υπό Δ. Ε. ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΗ

1. Ἡ προοδευτικῶς οἰκονομικὴ ἐνοποίησης τῆς Εὐρώπης ἀποτελεῖ, ὑπὸ τὰς συγχρόνους τεχνικὰς ἐξελίξεις καὶ τελειοποιήσεις τῆς Παγκοσμίου καὶ ἰδίως τῆς Ἀμερικανικῆς καὶ Σοβιετικῆς Οἰκονομίας, προϋπόθεσιν ἀπαραίτητον τοῦ συναγωνισμοῦ αὐτῆς, εἰς τὸν διεθνή οἰκονομικὸν στίβον.

Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου, ὅποτε ἤρχισαν ἰδιαίτερος τὰ ὑψηλὰ δασμολογικὰ τεῖχη καὶ αἱ ποσοστῶσεις, ἡ Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομία σταθερῶς ἐκπύπτει τῆς δυνάμεως καὶ εὐημερίας της, τοῦλάχιστον συγκριτικῶς πρὸς τὰς ἀναπτύξεις ἄλλων οἰκονομικῶν περιοχῶν. Ἡ σύγκρισις μὲ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, ἴσως νὰ μὴ εἶναι πολὺ ἐπιτυχής, διότι αὐτὴ εἶχε προηγουμένως χαμηλὴν σχετικῶς στάθμην ἀναπτύξεως καὶ ἐπομένως δυνατὸν νὰ ἠῤῥξῃσε τὸ εἰσόδημά της ἐντονώτερον. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ὅπου ἡ ἀνάπτυξις ὑπῆρξεν ἤδη μεγάλη, ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἠῤῥξῃσε τὸ ἀκαθάριστον ἐθνικὸν εἰσόδημα, εἰς σταθερὰν ἀξίαν ἀπὸ τοῦ 1938—1955 κατὰ 117%, ἐνῶ εἰς τὰς 17 χώρας τοῦ Ο.Ε.Ο.Σ. μόνον κατὰ 41%.

Ἡ ἐνοποίησης αὐτὴ—ἡ ὁποία προσκροῦει βεβαίως εἰς τὴν διχοτόμησιν τοῦ κόσμου εἰς χώρας ὀλοκληρωτικὰς καὶ καπιταλιστικὰς—ἐτέθη ἐπὶ τάπητος, ὅπως γνωρίζομεν ὅλοι, ἰδιαίτερος ἐντατικῶς μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον, μετὰ τὸν ὁποῖον ἡ Εὐρώπη ἐβλεπεν ἑαυτὴν διαρκῶς παραγωνιζομένην ἀπὸ τὴν Ἀμερικανικὴν καὶ τὴν Σοβιετικὴν οἰκονομικὴν ἐξέλιξιν.

Τὰ πρὸς τοῦτο χρησιμοποιηθέντα μέσα ὑπῆρξαν τὸ δόγμα Τρούμαν (1947) ποὺ ἐώρτασεν ἐφέτως τὴν δευαετίαν του, τὸ Σχέδιον Μάρσαλλ, μετὰ τὸν λόγον τοῦ στρατηγοῦ—ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τότε—εἰς Χάρβαρντ (5 Ἰουν. 1947), ὁ Ο.Ε.Ο.Σ. (16 Ἀπριλίου 1948) διὰ τὴν συνένεσιν τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων τῶν χωρῶν τοῦ Σχεδίου, τὴν συλλογικὴν ἀξιοποίησην τῶν

* Ἀνακοίνωσις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐταιρείαν Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, γενομένη τὴν 22αν Νοεμβρίου 1957 (Πρώτη 1957/8).

βιαιότητων αὐτῶν, διὰ τὴν αὔξησιν τῆς βιομηχανίας, τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἐμπορίου, τὴν μείωσιν τῶν περιορισμῶν συναλλαγῆς μεταξύ των, τὴν διατήρησιν τῆς σταθερότητος τῶν οἰκονομικῶν καὶ τοῦ νομισματοῦ των κλπ.

Ἡ κατὰ τὸ 1950 (16 Σεπτεμβρίου) ἰδρυθεῖσα Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις Πληρωμῶν¹⁾, ἀπέτελεσε τὸ πρῶτον παράδειγμα συγκεκριμένης θελήσεως, διὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἐνωσιν καὶ τὴν ἰσχυροποίησιν τῆς εὐρωπαϊκῆς ἰδέας. Αὕτη ἐξελίσσεται διαρκῶς καὶ προσαρμόζεται πρὸς τὰς ἐκάστοτε πραγματικότητας καὶ τάσεις, σύμφωνα μὲ τὴν μοῖραν ὄλων τῶν μεγάλων συνθέσεων πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς φύσεως. Ὁ πολὺπλευρος συμψηφισμὸς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ζώνης καὶ τὸ διαθετόμενον κεφάλαιον κινήσεως διευκολύνουν ἐξόχως τὰς συναλλαγὰς ἐντὸς αὐτῆς.

Ταύτην ἐπηκολούθησαν ἡ Κοινοπραξία Ἄνθρακος—Χάλυβος (Παρίσιον 18 Ἀπριλίου 1951) τῶν ἐξ (CECA) μὲ ἑναρξιν πραγματικῆς λειτουργίας τὴν 10 Φεβρουαρίου 1953. Ὁ ἐλαστικὸς χειρισμὸς αὐτῆς καὶ ἡ μετὰ πλήρους καανοήσεως ἐρμηνεία τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Χάρτου, ἀναδημιουργεῖ τὸ φυσικὸν λεκανοπέδιον ἐκεῖνο, τοῦ ὁποῦ εἶχε τεμαχισθῆ ἡ ἐνότῃς καὶ περιουρισθῆ ἡ ἀνάπτυξις. Οὕτως ἐπετεύχθη διὰ τῶν ὑπερκρατικῶν ὀργάνων, τὰ ὁποῖα διαθέτει ἡ Κοινοπραξία, ἐνδυνάμωσις τοῦ ἀμυντικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς Δύσεως, εἰρηνικὴ παραγωγή καὶ ὀρθολογισμένη κατανομή. Ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου, ἡ παραγωγή ἄνθρακος καὶ χάλυβος ἐσημείωσεν ὑψὴ μὴ ἐπιτευχθέντα πρότερον. Ἰδρύθη λοιπὸν, μία οἰκονομικὴ ἔνωσις, μὲ σκοπὸν περαιτέρω προπαρασκευῆς καὶ ἐνισχύσεως τῆς εὐρωπαϊκῆς ἰδέας γενικῶς, ὅπως τὸ βλέπομεν σήμερον, εἰς τὴν περαιτέρω προσπάθειαν τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς καὶ τῆς Κοινοπραξίας τῆς Ἀτομικῆς Ἐνεργείας. Δικαίως λοιπὸν, ἐλέχθη ὅτι τὸ διαρκέστερον καὶ ἐμφανεστερον ἀποτέλεσμα τοῦ Σχεδίου Μάρσαλλ, ὑπῆρξε τὸ Σχέδιον Schuman. Ἄνευ τοῦ Σχεδίου Schuman αἱ χῶραι αὗται ἂν θὰ ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ἰδρῦσουν σήμερον τὴν Κοινοπραξίαν τῆς Ἀτομικῆς Ἐνεργείας (Euratom) καὶ τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς.

Ἄλλο ἀποτέλεσμα τῶν Σχεδίων Μάρσαλλ καὶ Schuman καὶ τῶν συμφωνιῶν τῆς Ρώμης (25 Μαρτίου 1957)²⁾ ὑπῆρξεν ἡ Ἀγγλικὴ πρότασις τῆς Ζώνης Ἐλευθέρων Συναλλαγῶν, ὥστε ἡ δυνατότης τῆς πρώτης Κοινοπραξίας τοῦ πλέον τῶν 160 ἑκατομμυρίων πληθυσμοῦ νὰ ἀνέλθῃ εἰς 290 περίκου καὶ ἡ οἰκονομικὴ μονὰς αὐτῆ, νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποβῇ ἀνωτέρα τῆς Ἀμερικανικῆς καὶ Σοβιετικῆς καὶ εὐτυχεστέρα τῶν μαζικῶν ἀγορῶν τῶν Ἰνδιῶν καὶ Κίνας.

Ἡ τελευταία ἀποτυχία τῆς Γαλλοἰταλικῆς προσπάθειας τελωνειακῆς Ἐνώσεως, ὠδήγησε βαθμηδὸν εἰς τὴν ἰδέαν συνενώσεως ἀνομοίων οἰκονομιῶν ὥστε νὰ ἀλληλοσυμπληροῦνται αὗται³⁾. Πράγματι ἡ κυριώτερα προϋπόθεσις διὰ μίαν δυνατὴν προσέγγισιν περισσότερον χωρῶν, εἶναι ἡ δυνατότης μιᾶς

καταμεριστικῆς ἀλληλοσυμπληρώσεως τῶν διαφόρων περιοχῶν. Οὕτως ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἰδέαν τῆς Κ.Ε.Α. ὑποβοηθουμένην ἀπὸ τὸν Ο.Ε.Ο.Σ καὶ τὴν Ε.Ε.Π ὥστε νὰ λάβουν χώραν πρὸ διετίας αἱ συναντήσεις τῆς Μεσοσηῆς.

Πάντως τὴν ἰδέαν αὐτὴν, ἰδίως ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ πεδίου, ἐκτὸς τῶν παλαιότερων ἐκδηλώσεών της, καθὼς καὶ τῶν νεωτέρων τοῦ Γκουτενχόβε — Καλλέργη (Πανευρώπη), τοῦ Naumann (Μεσευρώπη), τοῦ ἀειμνήστου Παπαναστασίου (Βαλκανικὴ Ἐνωσις), τὴν συναντῶμεν τελευταίως ἐνεργῶς εἰς τὴν Ὀμάδα Ἐρευνῶν, ἡ ὁποία εἶχε συσταθῆ ἤδη τὸ 1947 διὰ μίαν Εὐρωπαϊκὴν Τελωνειακὴν Ἐνωσιν κατὰ τὴν ἀποκορύφωσιν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῆς ἀπειδοφόρου ἐκείνης ἐποχῆς, ἡ ὁποία ὁμως Ὀμάς Ἐρευνῶν, κατέληξε σήμερον εἰς τὸ νὰ ἐργάζεται διὰ τὴν ἐνοποίησην τοῦ τελωνειακοῦ ὀνοματολογίου μόνον. Οὕτως ὑπεγράφησαν αἱ συμφωνίαι τῆς Ρώμης τὴν 25 Μαρτίου ἐ.έ. διὰ τὴν διπλὴν Κοινοπραξίαν τοῦ Εὐρατόμου καὶ τῆς Κ.Ε.Α. μὲ ἰσχὴν ἀπὸ τῆς 1-1-58 ἐφ' ὅσον θὰ ἐκυροῦντο αὐταὶ ἀπὸ τὰ Ἐθνικὰ Κοινοβούλια, ἐκ τῶν ὁποίων πρῶτον τὸ Γερμανικόν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα—σχεδὸν ὅλα—ἐκύρωσαν αὐτάς.

Προτοῦ προχωρήσωμεν πέραν τῶν στοιχείων αὐτῶν, θὰ ἔπρεπε νὰ συνεννοούμεθα διὰ ἄλλους τυχόν κινητηρίους λόγους τῶν ἐξελίξεων τούτων, πλὴν τῶν ἐκτεθέντων Οἰκονομικῶν. Εἶναι ἀπροϋπόθετοι εἰδικῶν ἐθνικῶν ὠφελιμάτων τῶν ὑποστηριζόντων καὶ προωθούντων αὐτάς, ἡ ἔχουν καὶ ὀπισθοβουλίας καὶ προοπτικὰς ἐπιζημίους διὰ τυχόν ἄλλους. Τοῦτο εἶναι ἀνάγκη, διότι εἰς τὰς μέχρι τοῦδε συζητήσεις, ὑπεστηρίχθη καὶ τὸ τελευταῖον ἐντόνας. Ἄς ἴδωμεν. Ἡ Εὐρώπη κατεσπαράχθη εἰς τὸν αἰῶνα μας δις, διὰ νὰ μὴ ἀναφέρω τοὺς Ναπολεοντείους καὶ τὸν Γαλλογερμανικὸν πολέμου κλπ. τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Θὰ συνεχισθῆ ἡ αὐτοκτονία αὕτη ἐρωτοῦν ὅλοι ἐνεῦ προσπαθείας νέων ἐξελίξεων.

2. Ἡ αὐτοτελὴς δασμολογικὴ πολιτικὴ τῶν Κρατῶν προϋποθέτει, ὅτι ἡ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὑποστηριχθεῖσα παραγωγή εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εὕρισκε ἱκανοποιητικὴν διάθεσιν, εἰς μίαν ἀρκετὰ μεγάλην περιοχὴν τοῦ κράτους, διὰ νὰ σχηματίσῃ τὴν βάσιν μιᾶς ἀνεξαρτήτου ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως. Ὅπου τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν, πρέπει νὰ ἐπακολουθήσῃ ἂν ὄχι πλήρως ἐλεύθερον ἐμπόριον, ὁμως μία προσάρτησις εἰς μίαν μεγαλυτέραν οἰκονομικὴν περιοχὴν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐπιδιώκεται περισσότερον ἢ διαμόρφωσις ἀκόμη μεγαλυτέρων οἰκονομικῶν περιοχῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων θὰ ἀλληλοσυμπληροῦντο καταμεριστικῶς, οἱ καθ' ἕνα κλάδοι τῆς παραγωγῆς, ἀναλόγως τῶν φυσικῶν καὶ οἰκονομοπολιτικῶν προϋποθέσεων, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου θὰ ἐπροστατεῖοντο ἀπὸ κοινοῦ, διὰ ἐνιαίου δασμολογικοῦ συστήματος ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν. Τὰ πλεονεκτήματα μιᾶς τοιαύτης εὐρείας οἰκονομικῆς περιφερείας ἔγκειται : 1) Εἰς τὴν εὐκολωτέραν ἰδρύσιν μεγάλων ἐπιχειρήσεων καὶ πολὺ προχωροῦσαν ἐξειδίκευσιν αὐτῶν. 2) Εἰς τὴν ἐντατικωτέραν προαγωγὴν τῆς ἐσωτερικῆς ἐπικοινωνίας. 3) Εἰς ἰσχυρὰν ἐμπορικὴν

πολιτικήν έναντι τρίτων. 4) Εἰς τὴν ἄσκησιν ὁμοιομόρφου πληθυσμιακῆς ἰδίᾳ δὲ μεταναστευτικῆς πολιτικῆς καὶ ἄλλους ἀκόμη δευτερεύοντας λόγους.

Ἡ θεωρία τοῦ Διεθνoῦς ἐμπορίου, θεμελιωτῆς τῆς ὁποίας, ὡς γνωστὸν ὑπῆρξεν ὁ Ricardo, περιλαμβάνει φυσικῶς καὶ τὸ πρόβλημα τῶν τελωνειοκῶν ἐνώσεων. Ἡ κλασσικὴ θεωρία αὕτη ἐλέγχεται σήμερον ἀνεπαρκῆς διὰ τὴν ἐρμηνείαν ὄλων τῶν συγχρόνων προβλημάτων τῆς διανομῆς, ἰδίως δὲ διὰ ἀντιμετώπισε τὸ ζήτημα τῆς συσσωρεύσεως τοῦ κεφαλαίου καὶ ἐπομένως τὸ μέγα πρόβλημα τῆς καλυτέρας δυνατῆς οἰκονομικῆς διαρθρώσεως ἐκ τῆς περιοχῆς. Ἀπὸ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐξελιξέως φαίνεται λοιπὸν νὰ ἐπῆγγα μᾶλλον τὸ πρόβλημα τῶν Τελωνειακῶν Ἐνώσεων, εἰς τὰς ὁποίας κατελήξεν μὲν σήμερον.

Εἰς τὰς τελωνειακὰς ταύτας ἐνώσεις προσκόπτωμεν εἰς σοβαρὰ ἐμπόδια διότι παραλλήλως μὲ τοὺς οἰκονομικοὺς παράγοντας συμπλέκονται καὶ ἄλλαι διαμορφώσεις θεσμολογικαί, κοινωνικαί, ἐκπολιτιστικαί, αἱ ὁποῖαι καθιστοῦν δυσχερεστέραν τὴν στάθμισιν τῶν οἰκονομικῶν παραγόντων. Εἰδικώτερον ἐχίμεν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν: 1) Τὴν ἀντίθεσιν τῶν βιομηχανικῶν καὶ γεωργικῶν συμφερόντων. 2) Τὴν δυσκολίαν τῆς συμφωνίας διὰ τὸ κοινὸν ἐξωτερικὸν διανομολόγιον. 3) Τὴν ἐξίσωσιν τῶν τυχόν ἐσωτερικῶν φόρων καταναλώσεως. 4) Τὴν δυσκολίαν τῆς διοικήσεως ἐνιαίων τελωνειακῶν ὑποθέσεων. 5) Τὴν κατανομήν τῶν δασμολογικῶν ἐσόδων. 6) Τὴν ποικιλίαν τοῦ νομισματικοῦ συστήματος καὶ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς καὶ ἄλλας ἀκόμη δυσκολίας. Πρασιτέρως ἀνασταλτικῶς δρῶν ἐν προκειμένῳ, οἰκονομικὰ συγχροτήματα τί ὁποίων ἢ ἐλευθέρως ἀνταγωνιστικῆς δρᾶσις θὰ ὤφειλε νὰ παρηκολουθεῖτο, ἀποικιακὰ συμφέροντα, οἱ προϋπολογισμοὶ τῶν Κρατῶν, οἱ ὁποῖοι βασιζοῦνται κατὰ σοβαρὸν ποσοστὸν εἰς τοὺς τελωνειακοὺς δασμούς, αἱ δασμῶνται κερμιμοδοτούμεναι βιομηχανίαι κλπ.

Παρ' ὅλον τὸ μέγεθος τῶν δυσκολιῶν τούτων, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅμως ὅτι αὗται δύνανται νὰ ὑπερβληθοῦν ἐν ἡ πρακτικῆ ἀνάγκῃ διὰ μίαν το αὐτὴν ἔνωσιν γίνεται συνειδητῆ ὡς ἀναπότρεπτος. Εἰς τὴν σημερινὴν περ πτωσίην μας ἡμπορεῖ πρακαταβολικῶς νὰ λεχθῆ ὅτι αὕτη εἶναι μᾶλλον ἐπιπτικῆ, μάλιστα ἴσως διὰ τὰς καθυστερημένας περιοχὰς αὐτῆς, νὰ εἶναι ἀκόμ περισσότερο ἐπιβαλλομένη.

* *

3. Τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον συνηγήθησαν εἰς Λισσαβῶνα οἰκονομολγοὶ μὲ πρωτοβουλίαν τῆς Διεθνoῦς Οἰκονομικῆς Ἑταιρείας, διὰ νὰ συζητήσουν τὸ θέμα τῆς σπουδαιότητος τοῦ Μεγέθους μιᾶς Χώρας, διὰ τὴν οἰκονομικήν τῆς ἀνάπτυξιν. Ἡ Οἰκονομικὴ Θεωρία δὲν ἠσχολήθη μὲ τὸ ζήτημα τῶν μεγέθους καὶ τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν παρὰ τὸ ὅτι σήμερον εἶναι τοῦτο εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Ἡ Κλασσικὴ Οἰκονομία τοῦ 18ου

19ου αἰῶνος δὲν ἐπρόσεξε τὸ πρόβλημα τοῦτο. Οἱ Κλασσικοὶ φιλελεύθεροι καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου δὲν ἀπέδιδον σημασίαν εἰς τὸν ρόλον τοῦ Κράτους ἐσωτερικῶς καὶ διεθνῶς. Συγγέονται λοιπὸν εἰς τὰ ἔργα των αἱ ἔννοιαι τοῦ Κράτους καὶ τῶν Κρατικῶν ὀρίων.

Περαιτέρω ἡ Ἀστικὴ Οἰκονομία ἐξήταζε τὰ πράγματα «καθαρῶς Οἰκονομικῶς», διαχωρίζουσα τὴν Κοινωνιολογικὴν καὶ πολιτικὴν ἀποψίν των. Εἰς σφάλμα τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἀδιαχωρίστων ἐνοιῶν (Οἰκονομία—Κοινωνιολογία) δὲν ὑπέπεσεν πάντως ἡ Μαρξιστικὴ Θεωρία. Αὕτη ἡσχολήθη μὲ τὰς σχέσεις τῆς οἰκονομίας τῶν ἀνεπτυγμένων χωρῶν, καὶ τῶν ἀποικιῶν των, ἐπομένως ἔθεσε τὸ ζήτημα τῆς ἱμπεριαλιστικῆς καὶ ἀποικιοκρατικῆς ἀναπτύξεως. Ἀλλὰ καὶ αὕτη δὲν ἡσχολήθη μὲ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ μεγέθους τῶν ἀνεξαρτήτων Κρατῶν, ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς των ἀναπτύξεως.

Ἡ ἔλλειψις τοιούτων ἐρευνῶν ἔδωσεν εὐχέριαν εἰς ὑπεραπλοποιήσεις συνθημάτων σήμερον, διὰ τὰ φθᾶσι τὰ εἶπερ ὁ Robinsop, εἰς τὴν αὐτόθι εἰσηγητικὴν του ὁμιλίαν, ὅτι σκεπτόμεθα περίπου οὕτως : Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι μεγάλη, ἡ Ἀμερικὴ εἶναι πλουσία, ἄς γίνωμεν καὶ ἡμεῖς μεγαλύτεροι καὶ θὰ γίνωμεν πλουσιώτεροι. Μὲ τὴν αὐτὴν δικαιολογίαν θὰ ἔλεγέ τις ὁμοίως περαιτέρω : Ἡ Ἀμερικὴ πίνει κόκα-κόλα, ἡ Ἀμερικὴ εἶναι πλουσία, ἄς πίνωμεν καὶ ἡμεῖς περισσότερη κόκα-κόλα καὶ θὰ γίνωμεν πλουσιώτεροι⁴⁾.

Διὰ τοῦτο ἡ Σύνοδος ἡσχολήθη μὲ τὸ θέμα τοῦτο ἀπὸ πάσης δυνατῆς ἀπόψεως, ἰδίως τῆς ἐπιδράσεως τοῦ μεγέθους τῆς περιοχῆς εἰς τὴν Παραγωγικότητα, τὴν Σταθερότητα καὶ τὴν Οἰκονομικὴν Ἀνάπτυξιν, μόνον ὁμοίως εἰς τὰ Καπιταλιστικὰ Κράτη. Ἡ Σύνοδος ἀπεκρυστάλλωσε ἀδιαμφισβήτητα τὴν ἐπίγνωσιν ὅτι ὅσονδήποτε καὶ ἂν συνετέλεσε τὸ μέγεθος τῆς ἀγορᾶς διὰ τὴν Ἀμερικανικὴν Οἰκονομίαν, ἡ ἰδιαιτέρως ὑψηλὴ παραγωγικότης τῆς Ἀμερικανικῆς Βιομηχανίας, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναχθῆ μόνον εἰς αὐτὸν τὸν συντελεστὴν, οὔτε κἂν κατὰ τὸ μέγα μέρος αὐτῆς. Ἡδὴ ἀπὸ τοῦ 1860 ἡ Ἀμερικανικὴ Παραγωγικότης ἦτε μεγαλυτέρα τῆς Εὐρωπαϊκῆς, ἂν καὶ ἡ τότε ἀγορὰ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν ἀγοραστικὴν δύναμιν αὐτοῦ ἦτο μικροτέρα τῆς Εὐρώπης. Ἐλέχθη μάλιστα ἰσως ὑπερβολικῶς ὅτι εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἡ παραγωγικότης ὑπεβοήθησε τὴν μεγέθυνσίν της, ὄχι τὸ μέγεθος τῆς παραγωγικότητος. Αὕτη διηκόλυνε τὴν μετανάστευσιν, διηύρυνε τὴν ἀγοραστικὴν δύναμιν καὶ οὕτως ἐδημιούργησε μεγαλυτέρας δυνατότητας διαθέσεως ἀγαθῶν.

Τὶ ἔκανε λοιπὸν αὕτη τὴν παραγωγικότητα. Μὲ ἐλαχίστας λέξεις :

α) Ὁ πλοῦτος τῶν φυσικῶν θησαυρῶν καὶ ἡ εὐκολος ἀπόσπασίς των. β) Ἡ μηχανοποίησις καὶ τεχνικοποίησις τῆς βιομηχανίας, λόγω ἔλλειψεως χειρῶν, εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν. γ) Ἡ μετανάστευσις προώθησε τὴν μηχανοποίησιν καὶ ἐνεδυνάμωσε τὸν ἀνταγωνισμὸν. Καὶ τώρα εἶναι εἰς τὴν Ἀμερικὴν σκληρότερος ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν τεραστίων Μονο-

παλιακῶν Κοντζέρν παρὰ εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν καρτέλλωσιν. δ) Ἐνιαιοποιήσις τῆς καταναλώσεως, ἐνῶ εἰς τὴν Εὐρώπην ἐκ παραδόσεως διετηρήθη ἡ ἀτομικότης καὶ ὁ διαφορισμός.

Ἡ Ἀμερικὴ λοιπὸν εἶναι μία εἰδικὴ περίπτωσις. Τούναντίον συναντῶμεν μεγάλην ἀνάπτυξιν εἰς μικρὰ Κράτη ὅπως εἰς τὴν Ἑλβετίαν, Σουηδίαν, Νέαν Ζηλανδίαν, ἕναντι μεγάλων Κρατῶν, Γαλλίας Γερμανίας, Ἀγγλίας, καθὼς εἰς μεγάλας ὑπαναπτύκτους περιοχὰς μικρὰς τοιαύτας, πλησίον, σχετικῶς ἀνεπτυγμένας ὡς : Κεϋλάνην—Ἰνδίας, Χιλήν—Βραζιλίαν.

Τὸ μέγεθος λοιπὸν ἐπισκιαίζεται ἀπὸ ὄρους φυσικοῦς, κλιματολογικοῦς, ἱστορικοῦς κοινωνιολογικοῦς καὶ οἰκονομικοῦς. Περαιτέρω συντελεῖ ἡ οὐδετερότης (Ἑλβετία, Σουηδία) ἡ πτωχεῖα πρώτων ὑλῶν, ὄροι κλιματολογικοῦ (Νότιος Ἰταλία), στάθμη διαπαιδαγωγήσεως, διαφορὰ Οἰκονομικῆς Πολιτικῆς κλπ. Πάντως ἐν κύριον μειονέκτημα τῶν μικρῶν χωρῶν εἶναι τὸ ἀδύνατον τῆς μαζικῆς παραγωγῆς, ἄρα καὶ τῆς περιορισμένης μηχανικῆς ἐξελίξεως. Ἐὰν ἡ ἐξαγωγή ἦτο ἐλευθέρη, τότε ἴσως θὰ ἀντεσταθμίζετο τοῦτο. Ἀλλὰ δὲν λαμβάνει χώραν ὅμως τοιοῦτόν τι, διότι ἔχομεν δασμούς, νομισματικά; καὶ πολιτικοοικονομικὰς μεταβολὰς κλπ. Διὰ τοῦτο μεγάλα ἐπενδύσεις λαμβάνουν χώραν μόνον προκειμένης ἀσφαλοῦς καταναλώσεως εἰς τὸ ἐσωτερικόν.

Ἐπομένως τὸ μέγεθος τῆς ἀγορᾶς, ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς τεχνικῆς ἐξελίξεως χωρὶς πάντως καὶ τοῦτο νὰ εἶναι ἀνυπέρβλητον. (Ἑλβετία—Ὀρολογιοποιία, Σουηδία—Βιομηχανία Αὐτοκινήτων καὶ Ἀεροπλάνων).

Τὰ μικρὰ κράτη δὲν ἔχουν περαιτέρω μεγάλην ἰσχὺν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν Οἰκονομικὴν Πολιτικὴν καὶ σύρονται ἀπὸ τὰ μεγάλα. Αὐτὸ ὅμως πάλιν δὲν παρακάμπτεται πάντοτε διὰ τῆς Ἐνώσεως, διότι δυνατὸν καὶ εἰς αὐτήν, οἱ μεγάλοι νὰ γίνουσι μεγαλύτεροι καὶ οἱ μικροὶ νὰ μείνουσι ἀνεξέλικτοι. Πλεονεκτήματα ὅμως ὑπάρχουν καὶ διὰ τὰς μικρὰς περιοχὰς. Ταῦτα εἶναι ἡ μεγαλύτερα προσαρμογὴ, ὁ ἐνιαῖος πληθυσμός, αἱ ταχεῖαι ἀποφάσεις, ἡ εὐέλικτος πολιτικὴ κ.λ.π. Πάντως ὅλα πρέπει νὰ καθορίζωνται ἐπιστημονικῶς, διότι Μικρὰν περιφέρειαν καταστρέφει ἡ Γραφειοκρατία, ὅπως Μεγάλην σώζει ἡ ἀπικέντρωσις.

Συμπέρασμα : Τὸ μέγεθος τῆς Οἰκονομικῆς περιοχῆς δὲν εἶναι τι παραμελητέον, ἢ ἀνευ ἐπιρροῆς γεγονὸς τῆς Οἰκονομικῆς Ζωῆς, δὲν ἔχει ὅμως ἀποφασιστικὸν ρόλον εἰς τὴν εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν τοῦ συνόλου.

Εἰς ὀρθολογιστικὰς καὶ εἰρηνικὰς μορφὰς τοῦ Διεθνοῦς Ἐμπορίου, ἐξευρίσκονται εἰς ὅλα τὰ Κράτη σήμερον διάφοροι ὁδοί, διὰ διαμόρφωσιν καὶ σταθεροποίησιν τῆς οἰκονομικῆς τῶν ἀναπτύξεως. Τούτου ἕνεκα ἡ διάσκεψις τῆς Λισσαβῶνος δὲν ἐπεδοκίμασε τὰς ἀβασανίστους καὶ ὑψηλὰς ἐπίδηας ἐπὶ τῆς Δυτικοευρωπαϊκῆς Ἐλευθέρου Ζώνης. Ἀπὸ αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν μόνον δηλαδὴ τὴν μεγέθυνσιν τῆς περιοχῆς, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀναμένωμεν ἀποφασιστικὴν ὑψωσιν τῆς εὐημερίας μας. Δυνατὸν ὅμως ἀπὸ αὐτὴν νὰ προαχθοῦν

ἄλλαι εὐχέρειαι μετατροπῶν, αἱ ὁποῖαι οἰκονομικῶς θὰ προῆγον τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν. Ἐὰν ὀξυνθῇ π.χ. ὁ ποιοτικὸς ἀνταγωνισμὸς καὶ μειωθοῦν οἱ καρτελλικοὶ περιορισμοὶ τῶν παραγωγῶν καὶ αἱ συμφωνίαι τιμῶν. Τὸ ἀντίθετον θὰ ἐλάμβανε χώραν ἐὰν ἐνισχυθῇ ἡ ἤδη κυριαρχοῦσα θέσις τῶν μεγάλων ἐκμεταλλεύσεων Γερμανίας—Ἀγγλίας καὶ ἐξασθενίσουν αἱ βιομηχανικαὶ καὶ αἱ δημοσιονομικῶς ἀδυνατώτεροι περιοχαί. Ἔτσι διεχωρίσθησαν εἰς τὴν σύνοδον αὐτὴν αἱ ἀντιλήψεις, εἰς ἐλπιδοφόρους καὶ εἰς μετὰ περισκέψεως καὶ ἐπιφυλακτικὰς κρίσεις, περὶ τῆς Ε.Ζ.Ε.Σ.

ΝΑ ΕΝΤΑΧΘΩΜΕΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ "ΖΩΝΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ,"

4. Τὸ σπουδαῖον γεγονός τῶν τελευταίων μηνῶν ἦτο ἡ σύνοδος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Ε.Ο.Σ. εἰς βαθμὸν ὑπουργῶν καὶ ἡ συζήτησις τῶν ζητημάτων τῆς Ἐλευθέρης Ζώνης μεταξύ τῶν 17 χωρῶν. Ἡ πρωτοβουλία ἀνήκεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἡ ὁποία ἤθελε νὰ ἐξεύρη τρόπον συνεργασίας μετὰ τῆς Κ.Α. Ἡ θέσις τῆς Ἀγγλίας εἶναι μειονεκτικὴ πλέον εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Δι' αὐτὸ δὲν μένει ἐκτὸς τῶν συζητήσεων, οὔτε τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, οὔτε τῆς Ε.Ζ.Ε.Σ. ἡ Ἀγγλία. Μάλιστα κατὰ τὸν τελευταῖον ἀνασχηματισμὸν τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως προσελήφθη εἰδικῶς πρὸς τοῦτο ὁ Ὑπουργὸς Regional Mandling εἰς ἕκ τῶν ἰκανωτέρων ὡς φαίνεται νέων ὑπουργῶν.

Μὲ ὀξύν ἀνταγωνισμὸν πρὸς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν, ἡ Ἀγγλία τοποθετεῖ 15 % τῆς ὀλόκλητος τῶν ἐξαγωγῶν τῆς εἰς τὰς 6 χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Μὲ τὴν ἐναρξιν λοιπόν, τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, ἡ Γερμανία θὰ βελτιώσῃ τὴν θέσιν τῆς ἐν συνεχείᾳ εἰς βᾶρος τῆς Ἀγγλίας, ἡ ὁποία θὰ ὑποβάλλεται τοῦλάχιστον, ἔστω καὶ εἰς τὴν αὐτὴν μέχρι σήμερον (1-1-57) δασμολογικὴν ἐπιβάρυνσιν. Εἶπα, τὸ τοῦλάχιστον, διότι ἐξεφράσθησαν φόβοι μήπως ἡ Κοινὴ Ἀγορὰ κατωχυρώνετο προστατευτικώτερον ἐναντι τοῦ ἐξωτερικοῦ—πράγμα τὸ ὁποῖον θὰ προσκάλει πάντως ἀντιρρήσεις καὶ τοῦ ΓΚΑΤΤ, ἕνεκα τῶν ἀνατροπῶν τὰς ὁποίας θὰ ἐπέφερον εἰς τὸ Διεθνὲς ἔμποριον. Τοῦναντίον αἱ ἐπιβαρύνσεις τῶν γερμανικῶν εἰσαγωγῶν θὰ ἐμειοῦντο βαθμηδὸν μέχρι καταργήσεώς των.

Οὕσα κατὰ τὴν ἀρχὴν διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἀντίθετος πρὸς τὴν Κοινὴν Ἀγορὰν ἡ Ἀγγλία, προέβαλλε τὴν δημιουργίαν τῆς Ἐλευθέρης Ζώνης τῶν Εὐρωπαϊκῶν Συναλλαγῶν, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἐπραγματοποιεῖτο πλέον ἡ Κοινὴ Ἀγορά. Ἀντιτίθεται ὁμως εἰς τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν Ζώνην αὐτὴν καὶ τῶν γεωργικῶν προϊόντων. Τὰ ἄλλα κράτη, Κάτω Χῶραι, Δανία, Γαλλία κ.λ.π. καὶ πρώτη ἡ Ἑλλάς, θεωροῦν ὁμως τὴν Ε.Ζ.Ε.Σ. ἄνευ τῶν γεωργικῶν προί-

όντων αδύνατον. Αί αγγλικαί επιφυλάξεις αφεώρων εις τὸ ὅτι ἡ Ἀγγλία δὲν θέλει ὅπως τροποποιηθῶν αἱ αγγλικαὶ τελωνειακαὶ δασμολογήσεις, αἱ ὁποῖαι πλήττουν τὰ ἐμπορεύματα ξένων χωρῶν, διὰ τῆς καθιερώσεως ἐνὸς καινοῦ ἐξωτερικοῦ δασμολογίου τῆς ομάδος. Δὲν δέχεται ἐπίσης περιορισμούς κυριαρχικούς.

Ἡ τρίτη καὶ σπουδαιότερα ἐπιφύλαξις εἶναι ἡ διατήρησις τῶν τελωνειακῶν δασμῶν διὰ τὰς εἰσαγωγὰς εἰδῶν διατροφῆς, διότι ἡ κατάργησις τῶν δικαιωμάτων τούτων θὰ κατέστρεφε τὸ ὅλον σύστημα τῶν προτιμήσεων, αἱ ὁποῖαι ἰσχύουν ἤδη ἀπὸ 25ετίας διὰ τὴν Κοινοπολιτείαν ⁵).

Ἡ Ἀγγλικὴ πρότασις περιλαμβάνει λοιπὸν, κατὰ πρῶτον λόγον τὴν Ἑλβετίαν, Αὐστρίαν, Μ. Βρετανίαν, τὰς τρεῖς Σκανδιναυικὰς χώρας καὶ τὰς ἐξ ὀχι τὰς μικροτέρας ἀναπτύξεως χώρας, ἐνῶ ἡ Γερμανία ἐδειξεν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν συμμετοχὴν αὐτῶν. Ἡ διηρημένη αὕτη ζώνη θὰ ἀπελευθέρωνε τὰς ἀνταλλαγὰς τῶν βιομηχανικῶν μόνον προϊόντων, μεταξὺ ὅλων τῶν μελῶν, παραλλήλως πρὸς τὰ μέτρα τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, τὰ ὁποῖα θὰ ἀπελευθέρωνον τὰς ἀνταλλαγὰς ὅλων τῶν προϊόντων. Θὰ εἴχομεν οὕτω δύο συστήματα ἀπελευθέρωσεως τῶν ἀνταλλαγῶν.

5. Ποία ἡ θέσις τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας; Θὰ προσπαθῶ νὰ καθορίσω τὰ πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα τῆς ΕΖΕΣ διὰ τοὺς κυρίους Κλάδους τῆς Γεωργίας, Βιομηχανίας καὶ τὸ δυναμικὸν τῆς Οἰκονομίας, τὴν Ἔργασίαν. Πάντως μία λεπτομερὴς στατιστικὴ ὑποθεμελίωσις δὲν ὑπάρχει, ἡ ὁποία θὰ ἴητο ἄκρως διαφωτιστικὴ, οὔτε ἄλλα δημοσίευμα ἔλθεν εἰς φῶς ἀπὸ τὴν ἀρμυδιαν Ἐθνικὴν Στατιστικὴν Ὑπηρεσίαν.

Διὰ τὴν Βιομηχανίαν ὡς πιθανὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῆς ἀμέσου συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ΕΖΕΣ σύμφωνα καὶ μετὰ τὸ ὑπόμνημα τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, πρέπει νὰ ἀναμενόμεν : Ἐξάρθρωσις τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας, διόγκωσις τῆς εἰσαγωγῆς βιομηχανικῶν προϊόντων, αὐξήσις τῆς ὑποαπασχολήσεως. Εἰδικώτερον ἀδυναμίαν ἐπιβιώσεως τῶν μηχανολογικῶν βιομηχανικῶν, τῶν βιομηχανικῶν χάρτου, δέρματος, ἐλαστικοῦ, εἰδῶν ἐφαρμογῆς ἠλεκτρισμοῦ κλπ. Σημαντικῶς ἐπίσης θὰ μειωθῇ ἡ παραγωγή τῶν κλωστοῦφαντουργικῶν βιομηχανικῶν, τῶν χημικῶν, ἐπεξεργασίας μετάλλου. Ἀθικτοὶ θὰ παραμείνουν αἱ οἰκοδομικαὶ βιομηχανίαι, αἱ τοῦ ξύλου καὶ τοῦ καπνοῦ. Κατ' ἄλλην προοπτικὴν τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου ὑπὸ συνθήκας παραγωγῆς, ἀπασχολήσεως καὶ παγίου κεφαλαίου, ὁμίας πρὸς ἐκείνας τὰς ὁποίας παρουσίαζεν ἡ Οἰκονομία μας τὸ 1956, ἡ ἄρσις τῆς δασμολογικῆς προστασίας τὴν ὁποίαν προϋποθέτει φυσικῶς ἡ ΕΖΕΣ, θὰ ἐπληττε τὴν βιομηχανικὴν παραγωγὴν, κατὰ 50 % περίπου, θὰ ἐδημιούργει πλεόν τῶν 65.000 νέων ἀνέργων βιομηχανικῶν ἐργατῶν καὶ θὰ ἀκίνητοποιεῖ πάλιν κεφάλαιον 180 περίπου ἑκατομμυρίων δολλαρίων.

Ἡ ἀντίθετος ἀποψις ὑποστηρίζει ὅτι θὰ ἐπετυγχάνετο ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας μας ἐπὶ συγχρόνων βάσεων τεχνικῶν ὀρθολογιστικῶς. Ἀξιοποίησις

τοῦ Μεταλλευτικοῦ πλοῦτου πολλαπλασία τῆς σημερινῆς. Ἡ ΕΖΕΣ θὰ μᾶς προῶθει εἰς τοῦτο καὶ θὰ περιώριζε τὴν φλεβοτομίαν τῆς ψευτοελεγχόμενης μεταναστεύσεώς μας καὶ τῆς ἀστυφιλίας ὡς καὶ τὴν κατάρρευσιν τῶν ἀγροτικῶν μονάδων.

Εἰς περίπτωσιν προσχωρήσεώς μας ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνδοχώρα θὰ ἦτο πολῦτιμος διὰ τὰ εὐγενῆ ἡμιπολυτελείας ἀγροτικὰ προϊόντα μας (Καπνόν, Βάμβακα, Σταφίδα, Ἐσπεριδοειδῆ, Ὀπώρας κλπ.). Τὰ ηὔξημένα ἐκ τῶν ἐξαγωγῶν αὐτῶν ἔσοδά μας, θὰ ὑπεβοήθουν ἄλλας ἀνάγκας τῆς χώρας πολυειδῶς καὶ θὰ ἀναδιήρθωνον τὴν Ἑλληνικὴν Οἰκονομίαν προοδευτικῶς καὶ ἰσοδυνάμως—μέχρι σημείου τινός—πρὸς τὰ ἄλλα μέλη τοῦ ΟΕΟΣ.

Τὸ ἀγροτικὸν κόστος ἀποτελεῖ μίαν συνισταμένην τριῶν μεγεθῶν κατὰ τὴν ἐξῆς περίπτου ἀναλογίαν συμφώνως πρὸς τοὺς ὑπολογισμοὺς εἰδικῶν:

30—35 % : Ἀμοιβὴ ἐπενδεδυμένων Κεφαλαίων.

30—35 % : Λοιπαὶ Δαπάναι πλὴν Ἔργασίας.

35—40 % : Ἔργασία.

Ἡ ἀμοιβὴ τῶν κεφαλαίων καὶ αἱ λοιπαὶ δαπάναι ἦτοι τὰ 60—70 % θὰ ὑφίσταντο ἀσφαλῶς συστολήν (εὐθηνότερα κεφάλαια ἐξωτερικοῦ καὶ βιομηχανικὰ προϊόντα ἀγροτικῆς χρήσεως), θὰ ἐγένετο δὲ δυνατὸν νὰ ηὔξηθῃ ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἐργασίας μέχρι 50 % περίπου, ὥστε νὰ ἔχωμεν μίαν συμφέρουσαν, μετατόπισιν εἰσοδημάτων ὑπὲρ τῶν ἀγροτῶν. Πάντως ἐντὸς μιᾶς Ἠνωμένης Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς, ἡ αὐξήσις τῆς ζητήσεως γεωργικῶν προϊόντων θὰ εἶναι ἀσφαλῶς ὀλιγώτερον ταχεῖα, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀνοδὸν τῆς ζητήσεως βιομηχανικῶν προϊόντων. Τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ σχετικὸν μειονέκτημα διὰ τὰς ἐξαγωγικὰς ἀγροτικὰς χώρας (ὅπως τὸ ἀνεγνώρισε καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ Ἔργασίας 23).

Εἰς τὴν γεωργίαν θὰ πληρῆ ἴσως ἐξ ἄλλου ἡ παραγωγὴ τοῦ σίτου καὶ ἐνδεχομένως τῶν γεωμύλων καὶ τῶν γαλακτοκομικῶν προϊόντων καὶ θὰ πιεθοῦν αἱ τιμαὶ τῶν παραγωγῶν κατὰ 10—35 % περίπου εἰς τὰ εἶδη ταῦτα. Ἄν δὲν προσχωρήσωμεν⁶⁾ εἰς τὴν Ἐλευθέρην Ζώνην τῶν Εὐρωπαϊκῶν Συναλλαγῶν, θὰ ἐδημιουργεῖτο ἀσφαλῶς σὺν τῷ χρόνῳ καὶ εἰς τὸ νέον οἰκονομικὸν πλαίσιον πνεῦμα κοινῆς εὐθύνης καὶ ἀλληλεγγύης τῶν συμμετεχόντων ὑπὸ μορφήν ἀμοιβαίων προτιμήσεων καὶ θὰ ἐτίθετο εἰς κίνδυνον ἡ ἀνάπτυξις τῆς πλέον δυναμικῆς πλευρᾶς τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας, τῆς γεωργίας, ὅπως καὶ ἡ προοπτικὴ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἐξαγωγίμων γεωργικῶν προϊόντων, ἐν περιπτώσει ἀποσυνδέσεως ἡμῶν ἀπὸ τὴν ἐνιαίαν ἀγοράν. Οὕτως ἡ ἀπομόνωσις τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἀγορὰν θὰ ἐσήμαινε ὀπωσδήποτε δυσμενεστέραν μεταχείρισιν τῶν προϊόντων τῆς. Ἐὰν δὲ εἰσῆρχετο ἡ Τουρκία τότε θὰ ἐλάμβανε χώραν ἀκόμη χειρότερον : ὁ,τι δηλαδὴ ἐν σχέσει μὲ τὴν Γερμανίαν καὶ Ἀγγλίαν εἰς τὴν Κ.Α.

Ἐπισημειώθη ὅτι εἰς τὴν περίπτωσιν παρεμέναμεν ἐξω τῆς Ζώνης, θὰ ἠδυνάμεθα, ἐκτὸς τοῦ λοιποῦ κόσμου ὅπου θὰ διαθέταμεν τὰ προϊόντα μας,

νά ἐχρησιμοποιοῦσαμεν διὰ τὴν Ε.Ζ. καὶ πριμοδοτήσεις διὰ τὰ γεωργικά μας προϊόντα, αἱ ὁποῖαι θὰ ἦσαν ὀλιγώτερον ἐπιζήμιοι, ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ μας.

Ἐρωτᾶται : Θὰ κερδίσωμεν ἂν μείνωμεν εἰς τὸ περιθώριον μὲ τὸ ἀπληρωμένον καὶ κατακερατισμένον βιομηχανικὸν δυναμικὸν μας, μὲ τὸ γνωστὸν ὕψηλόν του κόστος; Ὅσον ὁ χρόνος θὰ παρέρχεται καὶ τὸ εὐρωπαϊκὸν κόστος θὰ μειοῦται, τὰ σημερινὰ δασμολογικὰ τεῖχη θὰ ἀποβρίνουν ἀνίσχυρα διὰ νὰ προστατεύσουν τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἀσυγχρονίστου παραγωγῆς μας, διὰ τὸ ὅποιον θὰ παρεμένωμεν ἔξω τῆς ΕΖΕΣ. Ἄν ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ἐνοποιήσεως εἶναι ἡ αὐξήσις τῆς παραγωγῆς καὶ παραγωγικότητος καὶ ὄχι φυσικῶς ἡ κατάργησις τῶν δασμῶν, ἡ ὁποία εἶναι τὸ μέσον, αἱ δὲ ἀνωτέρω δυσμενεῖς συνέπειαι εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαρνησθῶν διὰ τῆς ἐντατικῆς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας μας, τὴν ὁποίαν κατ' ἀρχὴν ἀποδέχονται οἱ λοιποὶ συνεταῖροί μας, κατὰ τὰς δηλώσεις τῆς Ἐπιτροπῆς 23, θὰ χάσωμεν ἡμεῖς τὴν εὐκαιρίαν ἀνεμποδίστου ἐξαγωγῆς καὶ τῆς ἐξυγιαντικῆς ἐπιδράσεως τῆς ἐνδοευρωπαϊκῆς ἐπαφῆς, ἐπὶ τοῦ παραγωγικοῦ μας κόστους, ἡ ὁποία θὰ καταστήσῃ τὴν βιομηχανίαν μας συναγωνιστικὴν:

Περαιτέρω θὰ διετηροῦσαμεν τὴν γεωγραφικὴν θέσιν μας ὡς προγεφυρώματος μεταξὺ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ καὶ Ἀφρικανοασιατικοῦ χώρου, ὡς κόμβον πολυτίμων μεταφορῶν, διευρυνομένης οὕτω τῆς δράσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας ἡ ὁποία τόσον διεκρίθη εἰς ὄλον τὸν κόσμον.

* * *

6. Δὲν ἀπαριθμῶ λεπτομερῶς τοὺς ὅρους διὰ τὴν συμμετοχὴν μας. Οὗτοι πάντως δύνανται νὰ ἀναχθῶν εἰς τρεῖς μεγάλας κατηγορίας : Χρονικούς, Κεφαλαιακούς, καὶ Διαπιστώσεως τῆς Οἰκονομικῆς μας ἀναπτύξεως. Εἰδικώτερον : Ἀνάλογος χρονικὴ ἀναστολὴ μειώσεως τῶν δασμῶν, μέχρι τῆς διαπιστώσεως ἰκανοποιητικῆς προόδου εἰς τὴν ἀνάπτυξίν μας καὶ τὴν ἀντιμετώπισιν ἄλλων εἰδικῶν προβλημάτων τῆς βιομηχανίας (ὑποαπασχόλησις—χαμηλὸν εἰσόδημα). Παροχὴ οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως διὰ χαμηλοτόκων δανείων οἰκονομικῆς ὑποδομῆς καὶ τόνωσιν τοποθετήσεως ἰδιωτικῶν κεφαλαίων εἰς τὴν χώραν μας. Διαπίστωσις τοῦ γεγονότος τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῶν ὑπαναπτύκτων περιοχῶν γενικῶς, διὰ τεκμηρίων ἐξελιζέως κλπ., ὅπότε μόνον ἀρχίζουν πλήρως καὶ αἱ ἀναλαμβανόμεναι ὑποχρεώσεις.

Ἀναγνωρίζεται ὡς γενικὴ ἀρχή : Ἐνοποιήσις ὑπαναπτύκτων καὶ ἀνεπτυγμένων χωρῶν εἶναι ἐφικτή, μόνον διὰ τῆς ἐνισχύσεως πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ εὐρύτεραν συμμετοχὴν των εἰς τὸν διεθνή καταμερισμὸν τῶν ὑπαναπτύκτων Ὅχι δι' ἀπολύτου ἐλευθερίας συναλλαγῶν ἀναμεταξὺ των. Ἐφαρμόζεται δι' ἁπλοῦς ἐξελιγμένη ἡ θεωρία τοῦ List, τῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν ἐθνικῶν παραγωγικῶν δυνάμεων. Δὲν προχωρῶ οὔτε εἰς τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῶν ἐσω

τερικῶς ἐνδεικνυομένων μέτρων, τὰ ὅποια θὰ ἔπρεπε νὰ ἐλαμβάνομεν εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ΕΖΕΣ καὶ τῆς προσχωρήσεώς μας εἰς αὐτήν. Ταῦτα εἶναι μελλοντικαὶ φροντίδες. Ἀπαριθμῶ πάντως μερικὰς :

Τροποποιήσεις τῆς δημοσιονομικῆς μας πολιτικῆς. (Τὸ 1/4 τῶν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀποτελοῦν οἱ δασμοί). Ἀναδιοργάνωσις τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων. Ἀναπροσαρμογὴ τῆς ἐργατικῆς Νομοθεσίας γενικῶς καὶ δὴ τοῦ δώρου. Ἀνασυγχρότησις τοῦ Τραπεζικοῦ μας συστήματος (λόγω τοῦ εὐθνητοτέρου διεθνοῦς χρήματος). Μετάκλησις ξένων διὰ τὴν παραγωγικότητα καὶ ἀποστολαὶ Ἑλλήνων εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διὰ πληρέστερον προσανατολισμὸν εἰς τὰ ζητήματα ταῦτα.

7. Αἱ ἀποφάσεις μας σήμερον προκαθορίζουν ἀναγκαστικῶς, μίαν μακρινὴν οἰκονομικὴν ἐξέλιξιν μας, δὲν πρέπει ἐπομένως στατικὰ καὶ βραχύχρονα καὶ μικρόκαρδα νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὰ προβλήματά μας. Μὲ μακρὰν προοπτικὴν καὶ ὀξεῖαν διαίσθησιν, μὲ δυναμικὴν σύλληψιν ἐξελίξεως ἢ ὅποια εἶναι ἔργον τῆς ἰδίας ἡμῶν θελήσεως, ὀφείλομεν νὰ κατευθύνωμεν τὴν οἰκονομίαν μας εἰς τὸ διάμεσον αὐτὸ διάστημα τῶν παραχωρηθησομένων 15, 20, 25 ἐτῶν, ὥστε διὰ συνδυασμῶν, βελτιώσεων, συγχρονισμένου τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ἐξασφαλίσωμεν τὴν ἀνάπτυξιν μας οἰκονομικῶς καὶ ὄχι δασμολογικῶς, συναγωνιζόμεθα δὲ ἰσοτίμως καὶ ὄχι ἀπομεμονωμένοι διὰ προστατευτικῶν, τειχῶν εἰς τὸν παγκόσμιον στίβον.

Κάθε περαιτέρω σύσφιγξις τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν μεταξύ τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, θὰ αὐξήσῃ ἀσφαλῶς τὰς εὐκαιρίας ἀναπτύξεώς των, καὶ θὰ ἐνισχύσῃ, μέχρι βαθμοῦ τινος τὸν ρόλον των, εἰς τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον, ὅπως καταδεικνύει ἤδη τὸ παράδειγμα τῶν ἐξ χωρῶν τῆς Κοινοπραξίας.

Νομίζω λοιπὸν ὅτι ἐνδείκνυται ἡ συμμετοχὴ μας ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν Ε.Ζ. μὲ ἐφαρμογὴν ὑπὲρ ἡμῶν ὄλων τῶν ὑπὸ τῶν ἄλλων μετεχουσῶν χωρῶν ἀναλαμβανομένων ὑποχρεώσεων. Ἔτσι δὲν χάνομεν τὴν πρώτην ἐπαφὴν καὶ ἐπομένως δυνάμεθα νὰ διαμορφώσωμεν πλήρως ἰσοτίμως τὰ αἰτήματά μας, ἐνῶ ἄλλως—μετὰ πάροδον π.χ. τριετίας ὅπως ἐλέχθη—θὰ εὐρεθῶμεν πρὸ διαμορφωμένων καταστάσεων καὶ θὰ ἔχη καύσει ἡ ἰδιότης μας ὡς μέλους, νὰ καθιστᾷ ἐπιτακτικὰ τὰ αἰτήματά μας.

Τὸ συμπέρασμά μου ἔτσι διαμορφώνεται συναρτησιακῶς πάντως. Ὁ κύριος ὄρος εἶναι : Πρέπει νὰ λάβῃ χώραν κατὰ τὸ μεταβατικὸν διάστημα ἀλματικὴ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν ἐπιτυγχάνονται πάντα τὰ ἀνωτέρω συναγόμενα συμπεράσματα.

Πρὸς τοῦτο χρειάζεται θελήσις, ἰκανότης, ὀργάνωσις, κεφάλαια. Τὰ τελευταῖα μάλιστα ταῦτα ὀρθῶς παρετηρήθη ὅτι εἶναι δυνατόν διὰ τῆς πληθῆους αὐτῶν, νὰ μετατοπίσουν τὴν συγκριτικὴν ὑπεροχὴν μιᾶς χώρας ἀπὸ εἶδος εἰς εἶδος, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ διαμορφωθῇ μία ρευστότης εἰς τὴν διεθνή ἐξουδίκεισιν καὶ ἐπομένως δυσχερῶς νὰ διευτυποῦντο κατηγορηματικαὶ ὑποδείξεις.

Πάντως νομίζω ότι δέν είναι, τώρα τουλάχιστον, τόσον υπερμέτρως αίσθητή ή έλλειψις κεφαλαίων παρ' ήμιν. 'Από την άρχήν της άνασυγκροτήσεώς μας πραγματοποιούνται πολλάκις επενδύσεις κατά τό ήμισυ σχεδόν, ένεκα έλλείψεως έπαρκών ύπηρεσιών και ύπευθύνων διά την άνάληψιν εκτελέσεως μεγάλων τεχνικών έργων.

Αυτό τό όποϊον μάς έλλείπει είναι ή όργάνωσις τών Δημοσίων 'Υπηρσιών και τοϋ προγραμματισμοϋ της Οίκονομίας. Εϊδικευμένον δυναμικόν της εργασίας. Τεχνική ικανότης. Ζώμεν εις κατ' έξοχήν τεχνοκρατικόν αϊώνα.

Αϊ δυνατότητες έξερεύσεως κεφαλαίων διά την άνάπτυξιν της 'Ελληνικής Οίκονομίας δέν ήσαν ποτέ τόσον μεγάλαι όσον σήμεραν.

α) Προϋπολογισμός με ηϋξημένα έξοδα πέραν τών προβλεπομένων.

β) Συναλλαγματικόν άπόθεμα σοβαρόν.

γ) Πιστώσεις Μεγάλων Οϊκωνέξωτερικοϋ μέχρι της τάξεως τών 100 εκ.δολ.

δ) Δικαίωμα χρήσεως έτέρας σοβαράς πιστώσεως εις την Ε.Ε.Π.

ε) Ηϋξημένη ρευστότης της 'Ελληνικής 'Αγοράς, διά της συγκεντρώσεως εις τας Τραπεζας σημαντικών κεφαλαίων.

στ) Διεθνεϊς Τραπεζικαϊ 'Οργανώσεις (πάντως κατόπιν οϋχι άνεπιτεύκτου, πολυετοϋς δέ ρυθμίσεως τοϋ 'Ελληνικοϋ Δημοσίου Χρέους).

"Αν υπάρξουν οϊ όροι αυτοϊ—μη λάβη δηλαδή χώραν ό,τι έλαβεν εις τό σχέδιον Μάρσαλλ—τότε θα ήδυνάμεθα να έλπίζωμεν, ότι ή συμμετοχή μας εις την Εϋρωπαϊκήν Κοινότητα θα ειχεν ευεργετικά άποτελέσματα επί της άναπτύξεως της οίκονομίας μας.

* *

Τό συμπέρασμά μου : Τοϋτο δέν είναι άνάγκη να διαπνέεται οϋτε από αίσιοδοξίαν, οϋτε από άπαισιοδοξίαν. Μπορεί να έμψυχώνεται μόνον από την έμπιστοσύνην πρὸς μίαν έλπιδοφόρον άρχήν, ή όποία έχει ακόμη άνάγκην να υπερνικήση πολλάς δυσκολίας, διά να συνεισφέρει μίαν άξίαν συμβολήν, εις την άνασυγκρότησιν της Χώρας μας και την ισότιμον ένταξιν αϋτης εις την 'Ηνωμένην Εϋρώπην ?).

1. Handelshochschule St. Gallen: Die grossen Zwischenstatlichen Wirtschaftsorganisationen, Zürich. 1955

2. Der Gemeinsame Markt. Vertrag vom 25 III 1957. Frankfurt 1957.

3. Jan Tinbergen: Perspectives et controverses — Une Enquête sur l'Integration Européenne. Revue de la Politique Internationale. Novembre 1957.

4. Arbeit und Wirtschaft, Wien 1—XI—1957.

5. E. Stenton: La Grande Bretagne et la Zone de libre Echange. Revue de la Politique Internationale. Octobre 1957.

6. Δ. Στεφανίδου: 'Η θέσις της 'Ελλάδος έναντι της Κοινής Εϋρωπαϊκής 'Αγοράς 1957.

7. Βλ. και τας κατόπιν δημοσιεύσεις: Mar Ouin: L' O.E.C.E. et le Marché Commun O.E.C.E. Paris 1958. I. Πεσματζόγλου: 'Η 'Ελλάς έναντι τών τίσεων Εϋρωπαϊκής Οίκονομικής Ένωποιήσεως, 1958 κλπ.